

Pályázati azonosító: 3513/00429

Bethlen Gábor fejedelemségének 400.évfordulója alkalmából rendezett kiállítás, emlékülés és a kapcsolódó kiadvány megjelentetése

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

A kiállításról:

Bethlen Gábor életútját, történelmi szerepét és személyiségét időről-időre átgondolja és újraértelmezi az utókor. Trónra lépésének 400. évfordulójára emlékezve a Magyar Nemzeti Múzeum kiállításán is a megdöbbentően sokoldalú személyiséget állítottuk a tárlat középpontjába. Erre készített a sajnálatosan csekély tárgyi emléanyag. A Bethlenre vonatkozó írott emlékek azonban hihetetlenül sokszínűek és a mai látogató, olvasó számára is rendkívül élvezetes nyelven íródtak. A ravasz politikus, ragyogó diplomata, szigorú és sikeres gazda és elmélkedő gondolkodó, a szellemi tudásra, tudományokra nyitott magánember vonásait igyekeztünk megjeleníteni.

A kiállítás első részében a kortársak sokszor ellentmondásos, gyakran személyes ellen- és rokonszenvtől átítatott sorai jelentek meg, egymással feleselve. A szövegeket a Bethlen által mesterien használt 17. századi „sajtónyilvánosság” emlékei és a fejedelem „arcát” a kortársaknak megjelenítő arcképei kísérték.

A kiállítás második egységében Bethlen politikus és hadvezéri pályájának helyszíneit, szereplőit idéztük meg. A kiállítási tér mint egymással perlekedő vagy éppen egymást erősítő, támogató tematikus egységekből épült fel. Ezekben az Erdélyi Fejedelemség, a Magyar Királyság és a Porta Bethlen politikájában, gondolkodásában betöltött szerepe, az egyes földrajzi, politikai egységek kapcsolatának ellentmondásossága jelent meg. A harmadik egység Bethlent mint magánembert, a *homo intimust* állította a középpontba. Itt egy képzeletbeli „dolgozószoba” tárgyaival, mellettük elhelyezett szövegekkel teremtettünk olyan asszociációs teret, mellyel a látogató Bethlennek a hitről, tudásról, morálról, vagy akár a szórakozásról – zenéről, lovakról, a pompáról – való gondolataiba nyerhetett betekintést. Ebben a teremben mutattuk be a fejedelemnek a nőkhöz való viszonyát és két házasságát is.

A kiállított tárgyak elsősorban a Magyar Nemzeti Múzeum gazdag gyűjteményeiből kerültek ki. Ezen kívül a következő intézményektől kölcsönöztünk műtárgyakat: Magyar Nemzeti Levéltár, Országos Széchényi Könyvtár, Iparművészeti Múzeum, Semmelweis Orvostörténeti Múzeum és Könyvtár, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára. Két kisebb egyházi intézmény is segítette a kiállítás megvalósítását műtárgykölcsönzéssel: a veszprémi Boldog Gizella Főegyházmegyei Gyűjtemény és a Magyarországi Baptista Levéltár.

A kiállítás célcsoportja elsősorban a fiatalabb korosztály volt. Ennek megfelelően – a támogatás és a Nemzeti Múzeum erőforrásai segítségével – sikerült újszerű, részben interaktív digitális felületekkel, tartalmakkal gazdagítani a hagyományos kiállítási eszköztárat. Digitális képeretekkel, QR-kódok és hozzájuk kapcsolódó tartalmak révén a korábbinál többszörös és a látogatók egyéni igényeihez

jobban alkalmazkodó információkat tudtunk közölni. Kiemelkedően sikeresek voltak a Bethlen életútját, politikai, eszmei, családi kapcsolatait a nagyon népszerű közösségi oldalak mintájára megjelenítő digitális felületek. Sikerként értékeljük, hogy az újszerű nyelv és látvány az idősebb korosztály számára is élvezhetőnek, informatívnak bizonyult.

További eredménynek tartjuk, hogy sikeresen integráltuk a Nemzeti Múzeum utóbbi években beindított önkéntes-programjának résztvevőit. Így a kiállításban elhelyezett interaktív felületeken önkéntes diák-munkatársaink munkája eredményeként mutattuk be Bethlen luxuscikk-vásárlásainak színhelyeit, hadjáratait és magán- illetve politikai levelezését. Nagyon sikeresek voltak a kiállításhoz kapcsolódó, a hazai múzeumi életben szintén újdonságnak számító élő interpretációs alkalmak.

A Konferenciáról:

Az évfordulóval kapcsolatos hírekkel folyamatosan frissült az MTA BTK Történettudományi Intézetének honlapjáról elérhető „Bethlen 400” című oldal.

„Erdélyország Európában – az Erdélyi Fejedelemség külkapcsolatai Bethlen Gábor korában” címmel rendeztünk emlékülést 2014. november 19-én. Az ülés előadói voltak: R. Várkonyi Ágnes, Gebei Sándor, Papp Sándor, Kurucz György és Kármán Gábor. Ekkor került sor az Irodalomtörténeti Közlemények tematikus, Bethlen Gáborral és korával foglalkozó számának bemutatójára. Az estet a Canlar és a Musica Historica együttesek hangversenye zárta.

A Kiadványról:

A kiállításhoz színvonalas katalógus is készült, melynek terjedelme 166 oldal.

A katalógusban 11 tanulmány kapott helyet, melyben a szerzők Bethlen uralkodását, politikusi és hadvezéri működését, gazdaság- és művelődéspolitikájának eredményeit, a fejedelmi reprezentációt és Bethlen ikonográfiáját tekintették át. A tanulmányokat a legfrissebb munkákat is szerepeltető, gazdag jegyzetanyag és bibliográfia kíséri. A katalógus második része a Magyar Nemzeti Múzeum kiállításán szereplő 108 műtárgy katalógus-leírását adja. A tárgyak többségéről színes illusztráció is szerepel a leírások mellett, mely a Nemzeti Múzeum és a kölcsönző gyűjtemények 23 munkatársának munkáját dicséri.

Budapest, 2014 június 30.

dr. Kiss Erika
a projekt szakmai felelőse
történész, művészettörténész szakmuzeológus
MNM, Történeti Tár

Magyar Nemzeti Múzeum
Kommunikációs beszámoló

A kód: Bethlen 1613 című kiállítás
2013. november 13. – 2014. február 2.

PR, KOMMUNIKÁCIÓ, MARKETING-KOMMUNIKÁCIÓ, EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

TV-MEGJELENÉSEK		
ATV	Start+	2014. január 13.
MTVA	Aranymetszés	2013. november 25.

RÁDIÓ-MEGJELENÉSEK		
Kossuth Rádió	Vasárnapi Újság	2013. november 17.
Kossuth Rádió	Határok nélkül	2013. november 10.
Info Rádió	Műsorfolyam	2013. november
Kossuth Rádió	180 perc	2013. november 18.

NYOMTATOTT SAJTÓ MEGJELENÉSEK			
Fizetett/barter			
Print-médium	időszak	megjelenés darabszám	megjelenés formája
National Geographic	november	1	ajánló
National Geographic	december	1	Mozaik rovat
Digitális Fotó	november	1	hirdetés
IPM	november	1	hirdetés
Figyelő	november	1	hirdetés
Fidelio magazin	november-december	1-1	hirdetés, ajánló
BÁV	november		hirdetés
Múlt-kor	december		hirdetés
Rubicon	december		hirdetés
Pesti Műsor	december		hirdetés

EGYÉB, FŐBB NYOMTATOTT SAJTÓ MEGJELENÉSEK (válogatás)*			
Print-médium	időszak	megjelenés darabszám	megjelenés formája
Népszava	november	1	cikk
Blikk	november	1	cikk

Magyar Nemzet	november	1	cikk
Magyar Hírlap	november	1	cikk
Metropol	november	1	cikk
Kelet-Magyarország	november	1	cikk
Józsefváros	november	1	cikk
Élet és Tudomány	november	1	cikk

ONLINE SAJTÓ-MEGJELENÉSEK*

Fizetett/barter

Origo programajánló, kultúra rovat	november-január	folyamatos	
Origo	december-január		cikk, banner
Origo Life. Hu, programtipp	december-január	2	ajánló
Style.hu	december-január	folyamatos	banner
Rendezvény.hu	december-január	folyamatos	banner
Port.hu (Kiállítás rovat)	december-január	folyamatos	banner és ajánló
Színház rovat nyitó oldal	december-január	5 nap	banner
fidelio.hu/kiállítás	december-január	4 hét	játék, egyeztetett darabszámú páros jegyért
fidelio.hu/kiállítás	december-január	folyamatos	ajánló
facebook.com/fidelio	december-január	2	a fidelio.hu ajánló cikk megosztása
Index	december	1	banner
NG.hu	december-január	1	banner
marieclaire.hu	december-január	1	banner
maximanet.hu	december-január	1	banner
National Geographic Magyarország - rajongói oldal	december-január	4	(10 234 rajongó jelenleg)-post
Marie Claire rajongói oldal	december-január	4	(9088 rajongó jelenleg) -post
e-DM: glossy adatbázis	január	1	hírlevél

EGYÉB, FŐBB ONLINE MEGJELENÉSEK*

Kossuth.hu	élő videóközvetítés	1	november
Nol.hu	cikk	1	november

Nepszava.hu	cikk	1	november
kultura.hu	cikk	1	november
mno.hu	cikk	1	november
Travello.hu	cikk	1	november
Blikk.hu	cikk	1	november
Magyarhirlap.hu	cikk	1	november
Hirado.hu	cikk	1	november

MNM-honlap	novembertől		kiállításismertető, fotók
MNM Facebook	novembertől		Posztok, hírek, információk, fotók, érdekességek, rendezvények, programok

MEGJELENÉSEK REKLÁMHORDOZÓ FELÜLETEKEN		
JÁRMŰVEK, OUTDOOR		
Hop On-Hop Off	busz hátulja	2013. november vége-december közepe
Citylight	Astoria, Kálvin tér	2013. szeptember-november
molinó	homlokzat	folyamatos
MNM-honlap		folyamatos
NNM Facebook-oldal (11 ezres látogatószám)		folyamatos

*a megjelenések archiválva az Observer felületéről.

ÖSSZEGZÉS

A kiállítás költségvetéséből a marketingre és kommunikációra nem volt elkülönített összeg, a korábbi intézményi barter-együttműködéseink és a célzott szponzori pénzek együttesen tették lehetővé, hogy bármiféle média-megjelenést és publicitást tudtunk biztosítani a kiállításnak. Így a médiamix-csomag nem a célcsoportok szerinti választás és döntés eredményeként alakult, hanem a szűkös lehetőségeink diktálták.

A fizetett hirdetések száma kevésnek mondható, így eredményességével semmiképp nem lehetünk elégedettek.

A visszajelzések alapján elmondható, hogy érdeklődés kísérte a partnereink online-felületein meghirdetett nyereményjátékot.

Közönségkapcsolati beszámoló

A kód: Bethlen 1613 című kiállításról

A kiállítás 2013. november 15-én nyílt és 2014. február 2-ig volt látogatható. A 2013-as évben összesen 1 előre egyeztetett tárlatvezetést kértek a vendégek, egyet pedig a kollégáknak tartott a múzeumandragógiai csoport. 2014 folyamán 5 tárlatvezetést rendeltek meg, melyek januárra koncentráltak. Az érkező csoportok döntő része közoktatásban résztvevő diák volt, iskolai oktatás keretében rendelték meg a tárlatvezetést. A kiállítás a vendégek beszámolóit szerint érdekes és különleges volt. Az interaktív, modern elemek (pl. Bethlen Gábor és ismerőseinek közösségi oldala) nagy tetszést arattak, de a látogatók többsége több magyarázó szöveget igényelt volna, illetve a kurátorok által elgondolt, mélyebb információkat és cizelláltabb ismereteket a tárlatvezetés magyarázata és segítsége nélkül nem tudták megkeresni és megfejteni.

Kiugróan nagy sikert aratott az ezen a kiállításon először bevezetett, angol mintára épülő, zenés, élő interpretáció. A helyszín adottságaira való tekintettel a tárlatvezető mellett megjelenő történeti személyek előadásának módszerét választottuk, így a kiállítás tárgyainak és koncepciójának bemutatása mellett a modern környezetben felhasználtuk a közönség képzelőerejét is. A korhű viselet-rekonstrukcióban megjelenő szereplők – mintegy a Bethlen Gábor-i időkből előlépve – elmondták, honnan érkeztek, időben visszarepülve hol vannak éppen a látogatókkal együtt, így rögtön a résztvevőket és a látogatókat is történeti időbe és történelmi szerepbe helyezték. A komplex szempontok alapján, hosszú kutatómunkával és előkészítéssel kidolgozott történeti karakterek E/1 személyű, korhű megszólalásai a közönség számára érthetőek és kifejezetten szórakoztatóak voltak, a módszer újdonsága ellenére is.

A kiállítás hónapjai alatt 10 programot tartottunk, ebből 4-et külön megrendelésre, általános és középiskolai osztályok számára. Minden alkalom végén látogatói elégedettségmérést végeztünk, hogy ellenőrizni és fejleszteni tudjuk a módszert a hazai látogatók igényeire szabva. Az értékelő lapok eredményeit önkénteseink segítségével kiértékeltek és a tapasztalatokat a továbbiakban a programot hozzáigazítottuk a látogatók igényeihez (pl. a látogatók visszajelzései miatt a kurátorok bővítették a szöveges magyarázatokat a kiállításban).

Tapasztalataink alapján elmondható, hogy az élő interpretáció módszere sokkal nagyobb sikernek örvendett, mint a szokványos tárlatvezetés és láthatóan bármilyen korosztály (gyerekcsoporttól az idősekig) számára sikeresen alkalmazható, még a

múzeumba amúgy nehezebben behívható, fiatal felnőtt korosztály is élénken érdeklődött iránta. Úgy látjuk, a módszerrel kiépíthető egy olyan állandó látogatói kör, amely visszajárókká válik más programjainkra is.

A kiállítás elbontása után a programot az állandó történeti kiállítás török-korral kapcsolatos termeibe helyeztük át és továbbfejlesztettük. 2014-ben kéthetente rendezünk élő interpretációs történeti előadást és bemutatót.

A kiállításon megtalálható interaktív elemek (pl. touchpad, tablet) használatában az iskolai közösségi szolgálat keretében ideérkező diákok segítették az idősebb korosztályt. A diákok hétköznapi délutánonként, iskola után érkeztek a múzeumba, így nagyjából 15:00-tól 18:00-ig, a kiállítás zárásáig segítették a látogatókat. Kifejezetten pozitív visszajelzések érkeztek mindkét oldalról: azok az idősebb látogatók, akik eleinte idegenkedtek a modernebb eszközök használatától, örömmel vették a lelkes fiatalok eligazítását, magyarázatait; míg a fiatalok lelkesebben mélyültek el a tartalmi részekben is a hozzájuk közelebb álló médiumok használata során, s ez remek kommunikációs fejlődési lehetőség is lett számukra.

A kiállítás tehát nagyon modern módon, kifejezetten figyelem-felhívó címmel és arculattal, a legrangosabb kutatási eredmények feldolgozásával és megjelenítésével mutatta be Bethlen Gábort és korát, kapcsolati hálóját és összetett személyiségét. Mindezt a küllemében a Szép könyvek pályázatra is benyújtandó, tudományos produkcióként is elsőrangú kiállítási kiadvány (tanulmánykötet és katalógus) tanúsítja.

Közzététel

A beszámoló **A kód: Bethlen 1613** című kiállításról megtekinthető online a Magyar Nemzeti Múzeum honlapján a http://mnmu.hu/nka/bethlen_1613 alatt.

Fotódokumentáció

